

Kirkonpalvelija ² 2016

*Tervetuloa kesäiseen
Hämeenlinnaan!*

Yhdessä työemme äärellä

Ilahduttavan usein kuulee sanottavan: vahtimestari, suntio, emäntä, laitoshuoltaja, kirkonpalvelija on seurakunnan näyteikkuna, ensimmäinen, jonka asiakas eli seurakuntalainen tapaa. Niinhän se on. Se kertoo omalta osaltaan työemme tärkeydestä. Nämä kohtaamiset eivät ole helppoja. Ne tulevat monesti ennalta sopimatta, yhtäkkiä. Aina ei tiedä, missä tilanteessa ja millaisessa mielentilassa ihminen tiloihimme tulee, tai muuten meitä lähestyy. Aina ne ovat kuitenkin paras-ta osaa työssämme, työemme suola.

Joskus tulee myös epäonnistumisia. Muutama päivä sitten tuntui, että kahdessa tilanteessa en aivan onnistunut. Viestintä ei osunut ihan nappiin.

Asia, joka aivan varmasti aiheuttaa ongelmia asiakkaiden palvelemissa ja kohtaamisessa, on ajan puute. Aina pitää olla aikaa hoitaa asia, mutta tar-

vittaessa myös kuunnella ja puhua aivan jostain muustakin kuin asiasta. Toivottavasti työnantajiemme ja esimiestemme viisaus riittää: ettei meiltä viedä kaikkea aikaa, koska silloin viedään myös seurakuntalaisten aika.

Välillä on oltava aikaa myös itselle, myös työpaikalla. Työn välissä pitää voida pysähtyä miettimään tapahtunutta ja tulevaa, hyviä hetkiä ja huonompiakin hetkiä. Muuten työ voi alkaa väsyttää.

Hämeenlinnan opinto- ja koulutuspäivillä heti juhannuksen jälkeen on teemana henkinen jaksaminen: ohjelmassa on stressitöntä mieltä, sovitte-lua, sielunhoitoakin. Tätä meidän pitää kertoa esimiehillemme, että joka vuosi pääsemme kesäpäivillemme mahdollisimman suurella joukolla ja työajalla, ei omalla ajalla. Emme ole poissa töistä, vaan mitä suurimmassa määrin työm-

me äärellä, pysähtyneenä pohtimaan, yhdessä, että jaksamme.

**Hyvää juhannusta,
Antti Ruuskanen**

Puutarhanhoitoa ja vähän muutakin

Netistä löytyi video kasvien esikasvatuksesta jossa opastettiin miten taimen kasvatus onnistuu kotioloissa. Videota katsellessani löysin sisäisen puutarhurin itsestäni ja nyt pitkä rivi erilaisia purkkeja ja purnukoita täyttää keittiön ikkunat ja kasvihuoneen. Tomaatti, kurkku, paprika, kurpitsa, yrtit ja lukematon määrä erilaisia kukansiemeniä on piilotettu multa. Erilaisten puutarhakirjojen ja myyntikatalogien pino sohvan vieressä kasvaa päivittäin. Edellisen syksyn päätökset olla kokeilematta mitään vähänkään epävarmaa ovat painuneet unholaan yhdessä yöpakkasten kanssa.

Tasaiseksi taputelluista penkeistä nousee vastakäännetyn maan tuoksu. Vedän vakoja maahan lujalla uskolla, elätellen toivoa kellarit täyttävästä sadosta. Uskon, vaikka vuosien tuomalla kokemuksella tiedänkin kesän vaihtelevat säät ja vieressä vaanivien rikka-

ruohojen voiman. Vuohenputket, juolavehnyt ja nokkoset ottavat vallan ja kesällä voi olla monta viikkoa satamatta tai ukkoskuuro kaataa kaiken kerralla maahan. Syksyllä sitten selviää kuinka mahtava sato kelliiriin kertyy ja moniko siemenestä kasvattamani perenna on hengissä.

Jäin helmikuun alussa eläkkeelle ja se onkin avannut mahdollisuuden ja innostuksen puutarhaharrastukseen. Nyt on aikaa toteuttaa niitä haaveita, joista töissä ollessa voi vain uneksia. Ei elämä kuitenkaan pelkkää puutarhanhoitoa ole. Yhteisellä sopimuksella työnantajan kanssa teen edelleenkin suntion töitä noin 15 tuntia viikossa. Luonteeltani ulospäin suuntautuneena olen kokenut järjestelyni itselleni erittäin sopivaksi. Töitä sen verran, että pysyy elämässä niin sanottu päivärytmi ja riittävästi aikaa harrastaa kaikkea sitä mikä ruuhkavuosina jäi haaveeksi.

Aurinkoista kesää ja Taivaan Isän siunausta kaikilla lukijoille.

Kaarina Yli-Somero

*Jumala, sinä kutsuit
Johannes Kastajan.
Sinulla on kutsu meille
jokaiselle, elämäntehtävä
ja tarkoitus. Anna oivallus
sen ymmärtämiseksi ja kyky
muistaa se kaikkina päivinä.
Myös silloin, kun tehtävän
suorittaminen on vaikeaa.*

Pirjo Kantala

Hämeenlinna on ihan lähellä

Hämeenlinna on maamme vanhin sisämaan kaupunki. Kreivi Pietari Brahe perusti kaupungin 1639. Hämeenlinnan kaupungin keskusta on esimerkiksi klassisesta eurooppalaisesta kaupunki-ideasta. Avaran torin reunoille on sijoitettu hallinnon, liike-elämän ja kirkon rakennukset puhuttelevalla tavalla. Eteläpuolella on paikallishallinnon symbolina Raatihuone, pohjoisessa aluehallinto, länsiosaa hallitsee liikelämä ja itäisellä ja korkeimmalla paikalla on kirkko. Ex oriente lux (*Idästä valo*) on kirkon viesti koko kaupungille, kun hyväksymme idäksemme Jerusalem.

Koko kirkolle annettu tehtävä on mitaamattoman laaja. Kun näinä vuosina on laadittu Suomen kirkolle ja sen seurakunnille strategioita, siinä työssä on itse kukin havainnut tämän asian. Kirkolla ja sen sanomalla on kosketuspinta elämän kaikilla tasoilla. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan strategian motto on *”Kaste kantaa aina”*. Siihen sitoudumme.

Erityisesti seurakunnallisen toiminnan työntekijöiden piirissä on toisinaan kovinkin lennokkaita toiminta-ajatuksia. Ideoiden ja uusien työnäkyjen luominen toki

on tärkeä osa sen joukon työtä. Te kirkon erilaissa palvelutehtävissä kirkkoissa, seurakuntataloissa ja kappelissa työtä tekevät joudutte joskus talouden, tekniikan tai hallinnonkin perusteella asettamaan kaikkein lennokkaimmat ideat kyseenalaisiksi, jopa mahdottomiksi toteuttaa. Te olette meille ns. hengellistä työtä tekeville ikään kuin maadoitusjohto. Pitää aina muistaa, että mikään sähkölaite ei toimi, jos maajohto on kiinnittämättä.

Te olette omilla työpaikoillanne siinäkin mielessä tärkeä ihmisryhmä, että teidän kanssanne voi arvioida ja kuulostella kirkon sanoman koskettavuutta. Teiltä niin aloitteleva kuin jo hiukan väsähtänytkin pappi saa rohkaisevat sanat ennen astumistaan julistamaan evankeliumia. Te olette tuoneet seurakunnan henkilöstöön monipuolisen ja rikkaan erityisosaamisen. Teidän ammattikuntanne on jo vuosisatoja kuulunut seurakuntien perusjoukkoon. Olette huolehtineet siitä, että Herran huoneissa kaikki on paikalla ja paikka kaikilla. Hyvä tuntio on kuin taitava hovimestari. Hän on aina tarjolla, mutta ei koskaan tyrkyllä.

Olen iloinen, että olette valinneet vuoden 2016 opinto- ja koulutuspäi-

vienne kaupungiksi juuri Hämeenlinnan, säveltäjä Jean Sibeliuksen syntymäkaupungin, jonka uusi motto on *”Ihan lähellä”*. Toivotan teidät sydämellisesti tervetulleiksi tutustumaan Hämeenlinna-Vanajan seurakuntaan ja Hämeenlinnan seurakuntayhtymään.

Timo Kalaja
kirkkoherra

Viihtykää Hämeenlinnassa

Minulla on ilo paikallisen juhlatoimikunnan puolesta toivottaa teidät kaikki työtoverit tervetulleiksi tänne Kanta-Hämeeseen ja sen maakuntakeskukseen Hämeenlinnaan. Kaupunkimme on historiallinen, vireä sisämaan kaupunki. Täällä on hyvä asua ja elää.

Vanha Hämeen linna ja Vanajavesi ovat Hämeenlinnan helmiä! Linna on seissyt vuosisatoja veden äärellä suojellen kaupunkia.

Päiviimme liittyvä viikkomessu pidetään 218 vuotta vanhassa Hämeenlin-

nan kirkossa. Kirkko sijaitsee kaupungin keskustassa torin laidalla. Torin ympärillä on myös muita historiallisia rakennuksia.

Kokoushotellimme on aivan Vanajaveden rannassa rautatieaseman vieressä. Hotellin ulkomuoto jäljittelee lähellä olevan Hämeen linnan muotoja.

Päiviemme ohjelma on otsikoitu *”Kirkonpalvelijan henkinen jaksaminen”*. Teema koskettaa varmasti meitä kaikkia ammattinimikkeestä tai tehtävästä riippumatta.

Ruumiin ja sielun virkistystä saamme illallisristeilyllä Vanajavedellä.

Olkaa kaikki lämpimästi tervetulleita Suomen ensimmäisen kansallisen kaupunkipuiston kaupunkiin, Hämeenlinnaan!

Osmo Nissi

Elämän rosoisuus (Mark. 6:14-29)

Vietämme parhaillaan keskikesän juhlaa, juhannusta. Valon määrä on tällä hetkellä suurimmillaan ja pimeyden vaikutus pienimmillään. Suomen suvi on siis parhaimmillaan ja suvivirren sanat ovat toteutuneet monilta osin ja tuota monille tuttua virttä lauletaan monissa kirkkoissa näinä aikoina. "Jo joutui armas aika ja suvi suloinen. Kauniisti joka paikkaa koristaa kukkanen. Nyt siunaustaan suopi taas lämpö auringon, se luonnon uudeks luopi, sen kutsuu elohon." (Virsi 571:1)

Kuva juhannuksen sanomasta ei ole näin autereinen ja kaunis. On tullut tavaksi usean vuoden ajan, että saamme lukea lehdistä useita murheellisia ja surullisia uutisia erilaisista ihmiskohaloista. Uutiset kertovat liikenneonnettomuuksista, väkivallanteoista, rattijuopoista, raiskauksista ja hukkumisista. Useissa tapauksissa keskikesän juhlimista on hallinnut liiallinen alkoholin käyttö. Kuolema on piirtänyt eteemme juhannuksen vietosta elämän rosoisuuden kaikki puolet aina sen pimeämpään kolkkaan saakka. Voi kaikella syyllä kysyä, mikä meitä vaivaa. Miksi emme opi kaikesta tästä elämän mielettömyyden pimeästä puolesta? Olisiko aika pysähtyä ja hiljentyä mietiskelemään oman elämänsä suuntaa? Pitäisikö reittiä päivittää toiseen sataan, pelastuksen laituriin?

Juhannuksena muistellaan Johannes Kastajaa, tien raivaajaa. Nimi Johannes merkitsee: Jumala on armollinen. Johannes Kastaja julisti Jumalan armollista hyvyyttä, pelastusta ja syntien anteeksiantamista. Hänen kohtalonsa maalaa eteemme yhden järkyttävän kuvan elämän armottomuudesta, pahuudesta, himosta ja rosoisuudesta. Se on kuva juhlista, jotka saivat surullisen päätöksen. Se kertoo syntisten ihmisten ylpeydestä, uhosta ja valan käytöstä.

Tämä tapahtui kuningas Herodeksen syntymäpäiväjuhlissa, kun Hero-

deksen vaimon Herodiaan tytär hurmasi tanssillaan juhlisiin kokoontuneet ihmiset. Tanssista huumautunut Herodes sanoi työlle: "Pyydä minulta mitä vain tahdot, niin minä annan sen sinulle." Tyttö pyysi neuvoa äidiltään, Herodeksen vaimolta, joka sanoi: "Pyydä Johannes Kastajan päätä." Näin tapahtui ja Johannes Kastajan pää tuotiin vadilla työlle, joka antoi se lopulta äidilleen.

Juhlat saivat yllättävän ja surullisen lopun. Miksi kuningas Herodeksen vaimo Herodias halusi tapattaa Johannesen? Miksi se oli hänelle niin tärkeä ja merkityksellinen asia? Tapauksen taustalla oli Johannesen puuttuminen kuningas Herodeksen avioliittoon, koska Herodias oli Herodeksen veljen Filippoksen vaimo. Johannes oli sanonut kuningas Herodekselle: "Sinun ei ole lupa elää veljesi vaimon kanssa." Loppujen lopuksi Herodiaan suunnaton viha Johannesta kohtaan ajoi häntä toteuttamaan päämääränsä.

Totuus voi tehdä ihmisen vihaiseksi ja sumentaa harkintakyvyn. Toisaalta voisi olettaa, että noissa juhlissa kokoontunut väkijoukko ei ehkä ollut ns. ajokunnossa. Mahdollisesti humaltunut kuningas Herodes menetti harkintakykynsä, mikä johti omalta osaltaan Johannesen kuolemaan. Elämän rosoisuus näytti molemmat kasvonsa: juhlimisen ilon, riemun ja kuoleman, surun kasvot. Tällainen kuva elämästä pakottaa ihmisen pysähtymään ja kysymään itseltään, mihin minä olen matkalla? Onko elämäni suunta oikea? Mitä haluaisin elämässäni muuttaa ja korjata? Mihin arvoihin minun elämäni arkisessa aherruksessa perustuu? Mitä minä Johannesen kohtalosta voisin oppia matkaevääkseni elämäni viimeisille vuosilleni? Varmaa on se, että armollisen Jumalan sanoma pelastuksesta eli evankeliumi pysyy iäti. "Ruoho kuivuu, kukka lakastuu, mutta meidän Jumalamme sana pysyy iäti." (Jes. 40:8)

**Keijo Toivanen
Kunniasuntio**

Miksi kuulua ammattiliittoon?

Kilpailukykyneuvottelut ovat työllistäneet ammattiliittoja koko kevään ja nyt olemme loppusuoralla. Neuvottelujen keskiössä ovat paikallisen sopimisen laajentaminen ja työajan lisääminen 24 tunnilla vuodessa. Aika ajoin nousee esiin kysymys ammattijärjestötoiminnan tarpeellisuudesta ja tehokkuudesta. Mitä tapahtuisi, jos ammattiliittoja ei olisi? Neuvottelisiko kukin työntekijä itse työnantajansa kanssa työehdoistaan? Olisiko se ylipäättään neuvottelua vai työnantajan sanelua? Minkälaiset työmarkkinat meillä olisi ilman vahvaa työmarkkinakoneistoa?

Ammattiliitot ovat saaneet aikaan paljon asioita, joita ei edes voi mitata rahassa. Sellaisia ovat monet työelämän ja työolainsäädännön kehittämiseen liittyvät laadulliset kysymykset. Ilman ammattiliittojen tekemää edunvalvontatyötä meillä tuskin olisi viiden viikon vuosilomaa, ansiosidonnaista työttömyysturvaa, oikeutta palkalliseen sairauspoissaoloon, mahdollisuutta nykyisen pituisiin perhevapaisiin tai montaa muuta itsestään selvää tuntuva työelämän käytäntöä.

Jos työpaikalla kaikki sujuu hyvin eikä ole pelkoa irtisanomisesta, mitä hyötyä on kuulua liittoon? Voiko jäsenmaksua maksaa vuosikymmeniä turhaan? Ei voi. Onnekkaille voi käydä niin, ettei koskaan tarvitse liiton kautta esimerkiksi työttömyysturvaa tai lakimiespalveluita. Silloinkin jäsen on ollut osa ammattiliiton edunvalvontaa. Asioita on hoidettu laajemmista yhteyksissä. Usein yksittäinen jäsen ei edes huomaa, kuinka paljon työmarkkinajärjestöt vaikuttavat mm. työolainsäädäntöön ja sosiaalisiin etuihin.

Liiton kuulumista voi verrata vakuutuksen ottamiseen. Vakuutamme kotimme ja perheenjäsenemme, miksi emme omaa työuraamme? On paljon todennäköisempää joutua turvautumaan liiton apuun työurallaan, kuin vaikkapa hakea korvausta tulipalon

seurauksena. Ammattiliittoon kuuluminen turvaa taloutemme kuten pelkät työttömyyskassatkin, mutta sen lisäksi liitto ohjeistaa ja neuvo esimerkiksi työsopimusasioissa, palkkaneuvoittelussa ja tilanteissa, joissa työntekijä on saanut varoituksen tai hänet on irtisanottu. Verovähennyskelpoisella jäsenmaksulla liiton jäsen saa moninkertaisesti etuja liitosta. Työehtoihin liittyvissä riita asioissa liitto tarjoaa jäsenilleen maksutta juridista apua ja vie asian tarvittaessa oikeuskäsittelyyn. Liittoon kuulumattomalle tällaisten oikeudenkäyntien kustannukset saattavat nousta kymmeniin tuhansiin euroihin.

Maamme työmarkkinahistoria osoittaa kiistatta, että ammattiliitot ovat toimineet vastuullisesti ja yhteiskuntaa rakentavasti. Vahvan suomalaisen työ-

markkinaperinteen ansiosta vaikeisakin olosuhteissa on pystytty eteneämään sopimalla. Tämän osoittavat lähimenneisyydestä työllisyys- ja kasvusopimuksen ensimmäinen ja toinen vaihe sekä eläkeratkaisu. Nyt neuvotellaan vielä poikkeuksellisen laajasta kilpailukyky sopimuksesta. On vääristelyä vähätellä ammattiliittojen merkitystä.

Kirkonpalvelijat muodostavat liittomme suurimman ammattiryhmän, yli 1900 jäsentä. On hienoa, että myös uudet työntekijät saatellaan ammattiliiton piiriin. Kuten sanotaan, yksinään voi pyytää, mutta joukolla voi vaatia.

Suloista suvea teille kaikille toivotaan.

Paula Aaltonen

Stressitön mieli

Kiristääkö? Takkuavatko ajatukset? Entä, milloin viimeksi rentouduit ja rauhoituit?

Luennolla käymme läpi stressitekiäjiä, teemme rentoutus- ja stressinhallintaharjoituksia, suuntaamme huomiota ja tutkimme ajatusten ja tunteiden vaikutusta toimintaamme erilaisissa tilanteissa. Kun mieli ja keho hetkeksi hellittää kasvavat voimavarat ja kyky kokea myönteisiä tunteita. Tervetuloa rentoutumaan ja rauhoittumaan, päättämään hetkeksi irti ja voimavaraistumaan!

Elämän kiireiden keskellä ei välttämättä pieniä kolotuksia huomaa. Juomittavat ajatukset, ärtyisyys ja alakulo sekä toistuvasti omituiselta tuntuva olo, voivat kertoa stressistä. Taito rentoutua, voi elämässä toisinaan unohtua. Jos pinna on pitkään kireällä, lihaksetkin jumiutuvat. Kyky katsoa asioita eri näkökulmista, taito luoda uutta ja kyky kohdata itsestä erilaisia ihmisiä hankaloituvat. Rentoutusreaktio ei ole automaattinen, kuten stressireaktio. Siksi rentoutumisen kokemuksen aikaansaamiseen kannattaa käyttää useita tekniikoita, menetelmiä ja keinoja.

Stressitön mieli luo vaihtoehtoja ja kurottuu kohti ratkaisuja, joita kireä mieli ei löydä. Toimi ennen kuin on liian myöhäistä. Avain hyvinvointiin ovat kyky rentoutua ja rauhoittaa keho sekä mieli. Stressitöntä mieltä eivät kiire, tai tiukat työtilanteet taita kippuralle.

Selätä stressi

Amerikassa tehtyjen lukuisten yliopistotutkimusten pohjalta stressi on 90-95 prosenttisesti sairauksiemme taustalla. Siksi tutkijat maailmalla suosittelevat terveyden vahvistamista ensisijaisesti stressin selättämisellä.

Stressi on psyykkis-fyysis-sosiaalinen räsistila, jossa elimistön tasapaino häiriintyy uhiksi koetuista asioista. Vaikkemme enää asu esi-isiemme tavoin luolissa, juoksemme silti, aivojemme tasolla, edelleen karkuun sapelelihammastiikereitä. Tässä ajassa tosin useimmin paperisia tiikereitä. Stressin iskiessä aivot ampuisevat hälytystilaan eikä rentoutuminen luonnistu. Stressi virittää kehoa ja mieltä, tuo toimintaan lisävalppautta ja kykyimme tehdä enemmän kasvaa, hetkellisesti. Pitkittynyt stressi nakertaa muun muassa työmuistia, uuden oppimista, aloitteiden ja päätösten tekemistä sekä kykyä tuntea myönteisiä tunteita. Stressi laskee vastuskykyä, pidentää flunssia, vie yöunet ja heikentää ruoansulatusta. Siksi stressiä kannattaa selättää ajoissa. Mitä helpommaksi rentoutumisen tekee, sen useammin rentoutuu.

Pikavinkkejä rentoutumiseen ovat:

- kävely metsässä,
- päivittäiset palehahengitykset,
- huomion kohdistamisharjoitukset,
- keskittymisharjoitukset,
- mielikuvaharjoitukset,
- kehon eri osien jännitys-rentoutusharjoitukset,
- huoli, tai murhepäiväkirjojen pitäminen.

Lisäksi uusien asioiden, reittien, harastusten opettelu, saunominen, mu-

siikin kuuntelu, käynnit taidenäyttelyssä, museossa, uiminen, käsillä tekeminen lisäävät myös rentouden kokemusta.

Hengitä, syvempään!

Useissa stressitutkimuksissa on todettu 1:2-menetelmän hengitysten aktivoivan ehkä nopeimmin parasympaattista hermostoa, joka vastaa rauhoittumisesta, levosta sekä ruoansulatamisesta.

Yksi tehokkaimmista hengitysmenetelmistä on 5/9 X 8. Siinä sisäänhengityksellä lasketaan viiteen, uloshengityksellä yhdeksään ja toistetaan kahdeksan kertaa.

Kun keho ja mieli oppivat jälleen rentoutumaan, hiipivän kireyden tunnistaa herkemmin ja jaksaa paremmin muutosten keskellä.

Miksi rentoutua?

Rentoutumisen tutkittuja hyötyjä ovat muun muassa:

- mielihyvähormonien määrän kasvu,
- luovuuden lisääntyminen,
- stressihormonien erityistä ja lihasjännityksen laskeminen,
- ongelmanratkaisutaitojen vahvistuminen,
- keskittymiskyvyn kasvaminen,
- fyysisistä palautumisen nopeutuminen,
- mielialan kohoaminen,
- nukahtamisen helpottuminen,
- unen laadun syveneminen,
- mielenhallinnan voimistuminen,
- verenpaineen aleneminen,
- stressinsietokykyyn kehittyminen.

Terhi Mäkinen

Stressitön mieli-kouluttaja & konseptin kehittäjä, työyhteisökoulutukset, coaching, valmennus ja journalistiset artikkelit

www.stressitonmieli.fi

Kirkonpalvelijan sielunhoito

”Miten pää kestää?”

Kirkonpalvelijan työympäristö ja työtehtävät ovat tällä hetkellä jatkuvassa muutosten myllerryksessä. Niinpä on ymmärrettävää, että henkinen kuormitus monella tavalla rasittaa kirkonpalvelijan päivittäisiä työtehtäviä. Tällaisessa tilanteessa työntekijän mieli ja tunnetilojen vaihtelut laittavat kysymään, miten minun ”pääni” kestää nämä monenlaiset ihmisten päälleni tulevat ”hätähuudot”. Kuinka osaan suodattaa pois nuo persoonaani rasittavat minulle usein tuntemattomien ihmisten henkilökohtaiset ongelmat monine murheineen?

Kirkossamme kysymys sielunhoidosta on yleensä liitetty pappien ja diakoniatyöntekijöiden keskeisiin työtehtäviin. Hyvin harvoin on keskusteltu siitä, miten sielunhoidosta voisi olla apua kirkonpalvelijan työssä jaksamiseen ja hänen henkiseen työhyvinvointiinsa.

Sielunhoito voidaan jakaa yleiseen ja yksityiseen sielunhoitoon. Yleisellä sielunhoidolla tarkoitetaan esim. jumalanpalveluksessa tapahtuvaa yhteistä rippiä, joka koostuu synnintunnustuksesta ja synninpäästöstä. Yhteinen rippi on osa jumalanpalvelusta, johon kuka tahansa voi osallistua.

Yksityinen sielunhoito tapahtuu suljetussa tilassa ilman ulkopuolisia. Siinä ovat yleensä läsnä esim. pappi ja apua hakeva ihminen. Tällöin voi olla kysymys sielunhoidollisesta keskustelusta, yksityisestä ripistä jne.

Kirkonpalvelijat ry:n opinto- ja koulutuspäivillä Hämeenlinnassa 28.6.2016 on tarkoitus keskustella ja puhua kirkonpalvelijan sielunhoidosta. Yritän siellä avata tarkemmin tuota käsitettä sielunhoito. Ymmärrän hyvin sen, että kirkonpalvelijoiden työtehtävät ovat erittäin kirjavat ja monitahoiset. Osa heistä on jatkuvasti tekemisissä kuole-

man kanssa. Ajattelen erityisesti heitä, jotka työskentelevä krematorioissa. Onhan polttohautauksien määrä jatkuvassa kasvussa.

Ihmiskohtalot koskettavat aina työntekijää. Erityisesti pienten lasten ja rikosten uhreiksi joutuneet henkilöt tuovat työntekijän eteen maailmastamme pahuuden monella tavalla esiin keskele arkista aherrusta. Ihminen voi olla monella tavalla julma ja raaka toista ihmistä kohtaan. Miten näissä tilanteissa pystyy olemaan riittävän ammatillinen, ettei minulle tuntemattoman ihmisen surusta tule minun suruni. Voisiko sielunhoito antaa minulle työntekijänä voimia kasvaa kestäämään ruhjotun maailman pahuutta ja pimeyttä työssäni?

Keijo Toivanen
Rovasti
Kunniasuntio

Hyvää henkeä

Martin Luther King on sanonut: ”Ihmistä ei mitata sillä, millainen hän on hyvinä ja helppoina aikoina, vaan millainen hän on haasteiden ja vaikeuksien edessä.”

Työpaikalla saneerataan, työttömyyden pelko ahdistaa ja kaikkia painavat toimeentulohuolet. Eläminen alkaa olla pakkotahdista sopeutumista muiden asettamiin vaatimuksiin sekä kotona että työpaikalla. Aivan liian monissa ulkoisissa paineissa pyristely sairastuttaa ihmisen. Työmotivaatio laskee ja sen jälkeen tulevat myös fyysiset oireet. Ihmissuhteetkin alkavat pahimmillaan rakoilla.

Kenenkään ihmisen päämääränä ei voi olla ihan kaiken stressin eliminointi ja välttäminen. Käytännössä se ei ole edes mahdollista. Stressi on elämän suola – elämän monimauste.

Ihmiset reagoivat eri tavoin painetilanteisiin. Painetta ihminen oppii sietämään yhä enemmän ja ehkä poistamaan sen. Paineita aiheuttavia muutoksia olisi opittava markkinoiden työntekijöille niin, että ne ymmärrettäisiin myös tunnetasolla. Melko usein ihminen itse on oman stressinsä luoja ja on itse vastuussa sietokyvyn kasvattamisessa.

Motivoituminen työhön on yksi tärkeimpiä lääkkeitä jaksamiseen. Sietämättömät paineet johtavat työkyvyn laskemiseen ja motivoituneisuus alkaa olla kortilla. Ihminen unohtaa siinä tilanteessa jo ammattilipeytensäkin. Masentunut työntekijä ei voi saada häneltä odotettua laatua aikaiseksi.

Työpaikan ilmapiiri vaikuttaa paljon jaksamiseen, ja siihen on jatkossa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

Työilmapiiriä on vain tietoisesti kehitettävä tukemaan jaksamista.

Avainsana on avoimuus. Asioista on päätettävä puhua avoimesti. Kielteisetkin asiat on sanottava suoraan eikä takanapäin. Niiden ilmaisutapaan on kiinnitettävä huomiota.

Toinen avainsana on kunnioitus. Asiakkaan ja työn kohteen kunnioitus kylä sujuu, mutta se harvoin yltää työakaverieitten keskinäisiin suhteisiin.

Hyvää henkeä ei pidä yllä korkein johto, ei lähin esimies eikä kukaan työntekijä yksin. Jokainen vaikuttaa siihen millainen ilmapiiri työyhteisössä on.

Raimo Vakkuri

Kesäinen tervehdys Kirkonpalwelija!

Tätä kirjoittaessani helle hellii Etelä-Suomea. Mieli karkaa väkisin jo tulevaan kesälomaan, vaikka edessä on lukuisia kesähäitä, kasteita ja siunaamisia. Pari rippikoululeiriäkin saan tänä kesänä pitää. Kesä on mukavaa aikaa tehdä töitä. Ihmiset ovat jotenkin lepompia ja aurinkoisempia. Ihmekö tuo... Ja onhan se niin, että kirkonkin töissä on vähän toisenlaista olla, kuin

silloin, kun räntää sataa ylhäältä ja sivulta tai pakkahan paukkuu nurkissa.

Ammattiliitot neuvottelevat parhailaan Kilpailukyky sopimuksesta ja sen toteuttamisesta kukin omilla aloillaan. Kirkon sektorilla ongelmia tuo 24 tunnin sijoittaminen työvuoteen. Kirkon työ on osittain työajatonta, mutta työajallisiakin on runsain määrin. Sopi-

musta tehdessä täytyy muistaa tasa-puolisuus ja ihmisten työssäjaksaminen. Itse olen miettinyt, miten tuo tuntimäärä lisää kirkon työn tuottavuutta, miten tehoja saadaan meistä enemmän irti lisäämällä työtunteja. Yksi hie-man humoristinen ajatus heräsi mieleeni. Kirkkohallitus kun on viisaudessaan keksinyt tuon KiPa:n eli Kirkon palvelukeskuksen, niin sinne "Kankkulan kaivon" voisi nuokin työtunnit kaataa. KiPa on järjestöjen kallis hanke, niin miksipä ei sinne kaadettaisi näitäkin tunteja. Eli tuon 24 tuntia voisi vuodessa määrittää KiPa asioiden hoitoon, koska matkalaskujen ja kaikenlaisten laskutusasioiden hoito tulee viemään enemmän aikaa kuin koskaan aiemmin. Näin olen varmoilta tahoilta kuulut. Vuoden 2017 aikana kaikki seurakunnat on pakotettuja liittymään KiPaan ja tässä olisi ratkaisu siihen, että mihin nuo 24 tuntia sijoitettaisiin. Lomapäivistä emme haluaisi nimittäin luopua, koska kyllä olemme varmasti lomapäivämme ansainneet.

Vielä voimme nauttia täysistä lomapäivistä ja kesän auringosta. Vielä emme ole luopuneet pitkistä lomistamme. Nauttikaamme niistä vielä, kun voimme.

Tänä kesänä tapaamme Kirkonpalwelijoiden koulutus- ja neuvottelupäivillä Hämeenlinnassa eli täällä minun kotikulmillani. Toivottavasti teitä tulee paikalle sankoin joukoin, jotta pääsemme tapaamaan.

Siunattua kesän aikaa kaikille teille Kirkonpalwelijoille. Toivotan teille kaikille auringonpaistetta, iloisia ja tyytyväisiä seurakuntalaisia ja hyvää työilma-
piiriä.

**Ystävällisin terveisin,
Tiina Heino
Hallituksen puheenjohtaja
Kirkon alat ry**

Tiekirkkokesä 2016 käynnistyi motoristi-tunnelmissa

Noin 265 evankelis-luterilaista ja ortodoksista kirkkoa pitää ovensa avoinna kesällä 2016 Tiekirkkoina. Seurakunnat tarjoavat vaihtoehtoja kesämatkailijoiden pysähdyspaikoiksi pitämällä kirkkorakennusten ovet avoinna kesän matkailusesongin ajan. Komeat kirkot ja kauniit kirkkomiljööt ovat suosikkinähtävyyksiä kautta maan.

Tiekirkkoihin voi pysähtyä taivaalliselle tauolle kesäkuusta elokuun loppupuolelle asti. Suositusaika on 10.6. – 20.8., mutta aukioloajat vaihtelevat kirkkoittain. Kaikki Tiekirkot löytyvät tiekirkot.fi-verkkopalvelusta, josta voi tarkistaa ja tulostaa mukaansa tarkemat tiedot kirkkoista. Tien päällä kirkkoihin opastavat Tiekirkko-liikennemerkkit.

Alkavan kesän tiekirkkokausi päräytettiin jo vauhtiin moottoripyörien voimin. Yhteistyössä Gospel Ridersien ja muiden moottoripyöräkerhojen kanssa ajettiin kesäkuun alussa kaksi kaikille avointa Tiekirkko-henkistä moottoripyöräkerrosta.

Nappaa "Parasta Tiekirkossa" -kuva ja jaa se tunnuksella #tiekirkot tai #tiekirkko

Mikä oli kaikkein parasta Tiekirkossa? Kupponen kahvia, hartaus, tunnelma, kaveri, kaunis kirkkoympäristö – vai jokin muu? Kesällä 2016 oman parhaan tiekirkkokokemuksensa voi

ikuistaa kuvaksi ja osallistua samalla Tiekirkkojen kuvakilpailuun. Sosiaalisen median kanavissa 20.8. mennessä jaetut "Parasta Tiekirkossa" -otokset osallistuvat kilpailuun, jossa palkintoa on rahapalkkioita sekä iPadMini. Kilpailusta lisää osoitteessa tiekirkot.fi/kilpailu.

Tiekirkoille avataan kesän alussa uudet nettisivut, joiden lähtökohtana on erityisesti mobiililaitteikäyttäjien mahdollisimman hyvä palvelu. Tiedot kesän 2016 Tiekirkoista sekä niihin suunnistamista auttava Google-pohjainen kartta ja reittihaku löytyvät myös uudistetuilta sivuilta osoitteessa tiekirkot.fi.

Luterilaisten Tiekirkkojen määrät hiippakunnittain kesällä 2016: Turku 38, Tampere 34, Oulu 46, Mikkeli 32, Kuopio 35, Lapua 37, Helsinki 3, Espoo 14, Porvoon ruotsinkielinen hiippakunta 10. Ortodoksikirkkoja on mukana 16. Määrä voi vielä elää muutaman kirkon verran.

Ristiriidoista rakentaviin ratkaisuihin – työyhteisösovittelu

Monilla meistä kuluu iso osa työajasta ja energiasta erilaisten ristiriitojen selvittelyyn ja niiden seurausten kanssa elämiseen. Monet kokevatkin puhumattomuuden ja välttelyn olevan ainoita tapoja selviytyä näistä tilanteista. Pitkät sairauslomat harvoin ratkaisevat tilannetta. ”Pitkä sairausloma aiheuttaa tällaisessa tilanteessa helposti häpeää, ja töihin paluu voi tuntua sen jälkeen ylitsepääsemättömältä”, EK:n asiantuntijalääkäri Jan Schugk Helsingin Sanomien haastattelussa (14.3.2016).

Työyhteisöissä konfliktit alkavat hyvinkin pieniltä tuntuista asioista ja perustuvat useimmiten vääriin tulkintoihin ja juuruihin. Nämä kasvavat puhumattomuuden vaikutuksesta ja monessa tapauksessa kriisiyttävät työyhteisön, sillä tilanteeseen ei puututa ajoissa. Lisäksi vaikeuksia lisää se, että työyhteisöissä ei aina keskustella avoimesti ja toista arvostavasti, eikä anneta palautetta riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta ihmiset esimerkiksi voisivat tiedostaa omaa toimintaansa paremmin.

Hengellinen työyhteisö voi lisäksi kokea ylimääräisiä haasteita. Me kristityt usein laitamme riman korkealle itsemme suhteen. Pitkämielisyys ja anteeksiantavuus ovat tärkeitä hyveitä, mutta näistä kiinnipitämisestä seuraa usein, ettemme voi olla aina rehellisiä. Lisäksi totuus on yleensä hyvin subjektiivinen, mutta hengellisen taustan omaava ihminen voi pelätä olevansa jopa Jumalaa vastaan ellei puolusta ”totuutta”. Nämä jännitteet aiheuttavat vaikeuksia kommunikoinnissa, edesauttavat klikkien muodostumista ja sitä kautta tilanteen pahenemista.

Mikä voisi sitten olla ratkaisuna? Viime vuosina enemmän ja enemmän alaa on saanut ratkaisuna työyhteisö-

sovittelu, jossa puolueeton sovittelija auttaa osapuolia ymmärtämään tilannetta ja löytämään riita-asioihin kaikkia osapuolia tyydyttävän ratkaisun. Usein työyhteisösovittelua käytetään esimerkiksi työpaikkakiusaamista, organisaatorakenteisiin liittyvää muutostarainta, sekä esimiehen ja alaisen erimielisyyksiä koskevista tilanteista.

Työyhteisösovittelussa ei jaeta tuomioita vaan mahdollistetaan, että jokainen voi kertoa oman tarinansa ja näkemyksensä tapahtuneesta. Sen avulla rakennetaan uudelleen mm. keskusteluyhteyttä, loukatun omanarvontuntoa ja turvallisuudentunnetta. Sovittelijan tehtävänä ei ole etsiä syyllisiä tai toimia tuomarina, vaan sovittelija toimii keskustelun avaajana ja ohjaajana ja näin mahdollistaa sovinnon löytymisen. Valmiita vastauksia ja ratkaisuja hän ei tarjoa.

Kun työyhteisösovitteluprosessia katsoo, tuntuu helposti, että kyseessä on jopa liian yksinkertainen keino: osapuolet laitetaan saman pöydän ääreen, ja sovittelijan kannustavassa ohjauksessa heitä autetaan prosessia seuraten syventymään ongelmien syihin ja itse löytämään keinot ratkaisuun. Prosessissa korjaantuu, ei pelkästään itse ongelma, vaan myös ihmisten väliset suhteet. Näin sovittelussa korostuu inhimillinen lähestymistapa.

Yksinkertaisuudessa piilee myös usein se haaste osallistujille, kun taustalla on usein pitkäaikaista puhumattomuutta ja mielipahaa, on keskustelu avoimesti kasvokkain uusi kokemus, jota pitää harjoitella. Hyvänä puolena on, että iso osa ongelmasta on usein ratkaistu jo silloin, kun ihmiset pääsevät pukemaan mieltään painavat asiat sanoiksi ja kertomaan ääneen, millaisia ajatuksia sekä tunteita ne heissä herättävät. Ristiriitojen takaa löytyy usein

pelkoa, mielipahaa ja epävarmuutta – siis inhimillisiä tunteita, jotka saavat ihmiset kääntymään työtovereitaan vastaan. Työyhteisösovittelija Seppo Mäki on todennut hyvin, että konfliktin kohtaaminen aiheuttaa hetkellisesti tuskaa, mutta sen kohtaamatta jättäminen aiheuttaa vieläkin enemmän tuskaa ilman mitään hyötyä. Kun työyhteisön kanssa opitaan avoimen ja kunnioittavan dialogin avulla ratkaisemaan konflikti, on opittu sellaista vuorovaikutusta joka mahdollistaa kollektiivisen viisauden käyttöönoton organisaation hyödyksi.

Työyhteisösovittelulla on saatu aikaan erinomaisia tuloksia, jopa tilanteissa, joissa ”kaikkea on jo kokeiltu”. Suomen Sovittelufoorumin puheenjohtajan Timo Pehrmanin mukaan noin 90 % soviteltavista tapauksista johtaa sopimuksen syntyyn. Sovittelussa kasvavat samalla myös ihmisten omat kyvyt ja taidot käsitellä ikäviäkin asioita.

Tapio Sirén

Henkilökuva:

Tapio Sirén, työyhteisösovittelija ja ristiriitojen ennalta ehkäisyyn keskittyvä kouluttaja. Tapio on ensimmäinen suomalainen kouluttaja, jolla on kouluttajasertifikaatti Thera Rising Institutelta. Thera Rising Institute on ratkaissut onnistuneesti yli 300 konfliktia ja ristiriitaa erityyppisissä organisaatioissa. Tapio on tähän mennessä kouluttanut ja fasilitoinut erilaisia työpajoja yhdessä toista eri maassa. Hän on myös Suomen Sovittelufoorumin jäsen.

Sointuvaa narinaa

Tirehtööri Putiainen asteli tapaansa noudattaen ylös urkuparven portaita. Kahdeksanvuotisten urkukenkien ja portaiden duetto kaikui kirkona avarassa tilassa juhlavana ja antoi tehokkaan viimevireen Putiaisen arvokkuudelle. Ulko-ovella tulijat lausuvat usein ääneenkin kommenttinsa arvokkaan lukarinsa vaatimattomuudelle.

Porrasäänillä oli mieltäviritävä vaikutus, johon sekä virkavuosilla, urkukengillä, että herkällä mielenvireellä oli juhlilista vaikutus.

Alkusoiton suhteen Sulo Efraimilla oli vakiintunut kaava. Alkuvirren säe fughettana tai tutuimmissa tapauksissa ehta fuugana. Laulun alkua patinoi Emma Turtiaisen huojuva mezzo, joka viimeistään kolmannessa säkeessä sai akustisen lisänsä Immosen Eemelin baritonista. Säkeistön lopussa polyfonia oli jo paikallaan.

Anna-Maija Kuoppala taitaa virsilaulun

Suomen kirkkomusiikkiliitto on myöntänyt vaasalaiselle Anna Maija Kuoppalalle kultaisen virsitaitomerkin.

Merkin saamisen edellytyksenä on koko virsikirjan osaaminen. Virsikirjan 632 virressä on noin 400 eri sävelmää.

Esitystilanteessa ei ole säästystä, mutta virsikirjasta saa olla mukana nuottipainos. Virttä ei siis tarvitse yrittää osata ulkoa.

Runot, lorut ja virret jäävät Anna Maija Kuoppalalle muistiin helposti yhdeltä istumalta. Ehkä siinä on salaisuus, että hän osaa kaikki virsikirjan virret.

Lopputuloksen kruunaa heleä lauluaani ja kasvaminen virsilaulun keskellä. Ei ole siis ihme, että hän lopulta päätti suorittaa kultaisen virsilaulu-

Tekstin suhteen Putiainen oli napakka. Kirkkokansan viritellessä ..ooi jee-suusristuus jaaloo, Putiainen piti oikeasta lausunnasta huolen myös veisuissa . oi jeesuskristus jalo.

Fermaattien paikka ei ollut heikoilla tavuilla ja rytmijako oli täsmällinen kuin kylän sähkölinja.

Tradition rikkoi sitten mies- ja naisavioliittojen lupaus. Putiainen oli jo kauan miettinyt, mitä hän soittaisi samaa sukupuolta oleville. Öisen näyn, jonka Putiainen koki taivaallisena, kautta hän keksi. Kappaleita ei tarvinnut vaihtaa. Saakoot Mendelssolninsa tai Ruusensa!

Mutta laajennetun mollilopukkeen kera. Taivaallisen tuen antoi kerran FF:lle luiskahtanut urkukenkä !!

Snap

taitomerkin – tietojen mukaan toistaiseksi ainoana vaasalaisena.

– Suoritukseni otti vastaan kanttori Tuija Niemistö. Niemistö oli sopivan ankara testaaja eikä päästänyt minua helpolla. Laiskanläksyksi Niemistö antoi vielä virren 549, eli kehittymisen vartakin tässä vielä on.

Virsikirjan osaaminen ei ole mikään pikkujuttu nykyaikana. Virret kun varsinaisesti eivät ole ”muodissa”. Pientä kotikenttätietoa Kuoppala on saanut virkatoimestaan Huutoniemen kirkon vahtimestarina. Työpaikkaetuihin kuuluu mahdollisuus kuulla virsilaulua.

Virret mielletään joskus melankoliksiksi ja synkiksi tunnelmaltaan – syyttä suotta. Virret ansaitsivat uuden tulelisen.

– Pidän iloisista ja keväisistä virsistä. Helluntaivirsi 122 on ihastuttava, samoin virret 569 ja 570. Saatanpa eläkkeellä jäätyäni ruveta vetämään seurakunnassa virsiä, sellaista iloista ja hauskaa, suunnittelee Kuoppala.

SM/Majakka

Kirkonpalvelijat ry:n hallitus 2016

ANTTI RUUSKANEN

puheenjohtaja

puh. 050 4400 221

antti.ruuskanen@kirkonpalvelijat.fi

MAARIT ILONEN

varapuheenjohtaja

puh. 050 339 2903

maarit.ilonen@evl.fi

OSMO NISSI

puh. 040 804 9415

osmo.nissi@evl.fi

KARI HARTIKAINEN

sihteeri

PL 421, 70101 KUOPIO

puh. 050 520 7003

kirkonpalvelijat@kolumbus.fi

kari.hartikainen@evl.fi

KRISTIINA SANAKSENHAHO

puh. 040 515 7538

kristiina.sanaksenaho@evl.fi

ARJA AURANEN

puh. 040 541 9123

arja.auranen@evl.fi

TAITO AHO

puh. 044 720 3710

taito.aho@evl.fi

HARRI KOSOLA

puh. 050 362 0059

harri.kosola@evl.fi

ARVO KATAJAMÄKI

puh. 044 530 3974

arvo.katajamaki@evl.fi

AMI HAAPANIEMI

puh. 044 270 3550

ami.haapaniemi@evl.fi

Kirkon alat ry

- palveleva ammattiliitto

Asemamiehenkatu 2, 6. krs.
00520 HELSINKI
puh. 0207 912 530
fax 0207 912 531
www.kirkonalat.fi
etunimi.sukunimi@kirkonalat.fi
Toimisto on avoinna ma-pe klo
9.00-15.00. Kesäaika (kesä-elo-
kuu) klo 9.00-14.00.

Paula Aaltonen

Toiminnanjohtaja
Toimiston johtaminen, hallinto- ja
neuvotteluasiat
00400 236 881

Chanthy Nybergh

Toiminnanjohtajan assistentti
Johdon avustaminen,
viestintäpalvelut
040 508 6606

Anna-Maria Numminen

Lakimies
Evl ja ort. sopimusneuvonta ja -neu-
vottelut, lainopillinen neuvonta,
sosiaaliturva-asiat, liittojuristi
040 504 0770

Pekka Pietinen

Lakimies
Evl ja kr.järjestöjen sopimus-
neuvonta ja -neuvottelut,
lainopillinen neuvonta, luottamus-
mieskoulutus
040 775 3889

Hannele Halinen

Jäsenpalvelusihteeri
Jäsenpalvelu, jäsenmaksuasiat,
kuntoremonttilomat
0400 882 011

Galina Voloshina

Toimistopalvelusihteeri,
Jäsenrekisteri, osoitteenmuutok-
set, kurssi-ilmoittautumiset
0400 882 012

Paula Antell

Järjestöasiantuntija, äitiyslomalla
18.7.2016 saakka.
Alue- ja opiskelijatoiminta,
liiton kurssit, yhteydet järjestöihin,
kouluttaviin laitoksiin ja
opintomatkat
050 370 3683

Jaana Kovanen

Kirjanpitäjä. Talous, laskutus
0400 214 437

Jussi Ikkala

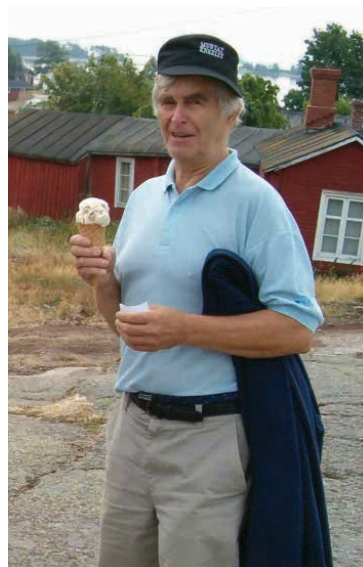
Ts. järjestöasiantuntija
Alue- ja opiskelijatoiminta,
liiton kurssit, yhteydet järjestöihin,
kouluttaviin laitoksiin ja opinto-
matkat, julkaisujen päätoimittaja
050 370 3683

Seppo Pitkänen In memoriam

Kirkonpalvelijoitten Kymenlaakson ala-
osaston entinen, pitkäaikainen sihteeri
Seppo Pitkänen menehtyi liikenne-
onnettomuudessa paluumatkalla hiihtolomalta. Seppo piti luonnossa liikkumisesta. Käsin poimimalla hän keräsi
mustikoita satoja litroja tuttaville ja su-
kulaisille. Varusmiesaikana saatu sissikoulutus antoi hänelle eväät koko elämän
kestäneeseen kunnon hoitamiseen ja luonnossa selviytymiseen niin, että hän sai ystäviltä lempinimen sissi.

Elämän kirkon suntion työn ohella hän oli järjestötoiminnassa aktiivisesti mukana eläkkeelle siirtymisensä saakka. Sepon valoisa ja kiitollinen elämänsen, sekä kyky tarttua toimeen ja saada helpon tuntuiseksi aikaiseksi asioita, kelpaa esikuvaksi tulevallekin kirkonpalvelijasukupolvelle.

Seppo Pitkäsen hautajaiset olivat Joutsenon kirkossa 14.5.2016 ja hänet haudattiin kirkkomaalle.

Kirjoittanut Kirkonpalvelijoitten Kymenlaakson alaosaston entinen puheenjohtaja Kari Kasurinen.

Lämmittäköön aurinko sinua päivällä. Näyttäköön kuu sinulle tietä yöllä.

Varjelkoon Jumala sinua eksymästä poluiltasi.

Varjelkoon hän sinua missä kuljetkin.

Siunatkoon Jumala sinua rakkaudella ja antakoon sinulle vapauden ja rauhan.

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Pirjo Kantala

Kirkonpalvelija

N:o 2/2016 – 63. vuosikerta

Julkaisija/Tilaukset:

Kirkonpalvelijat r.y. - Kyrkotjänare r.f.
Puh. 050 520 7003
E-mail: kirkonpalvelijat@kolumbus.fi
<http://www.kirkonpalvelijat.fi>

Toimitus:

PL 421
70101 KUOPIO
Toimitussihteeri Kari Hartikainen

Lehden taitto:

Grano Oy, Jarmo Salonen
offset.aineisto@grano.fi

Seuraava lehti:

ilmestyy ennen joulua

Toimituskunta:

Yhdistyksen hallitus

Ilmoitushinnat:

Kokosivu 350,-
1/2 sivua 200,-
1/3 sivua 150,-

ISSN-L 0355-8258